

POMM1002

Johdatus monialaisiin opintoihin 3 op

johanna.kainulainen@jyu.fi

Syksy 2024

Aamun agendana

- Infoilla POM-opinnoista yleensä
- Orientoitua POM-johdannon opiskeluun
- kerrata/ ottaa kappia Peda.netista ja PROpesta opeopinnoissa

Perusopetuksessa
opetettavien
aineiden ja
aihekokonaisuuksien
monialaiset opinnot
(POM) vähintään
60 op

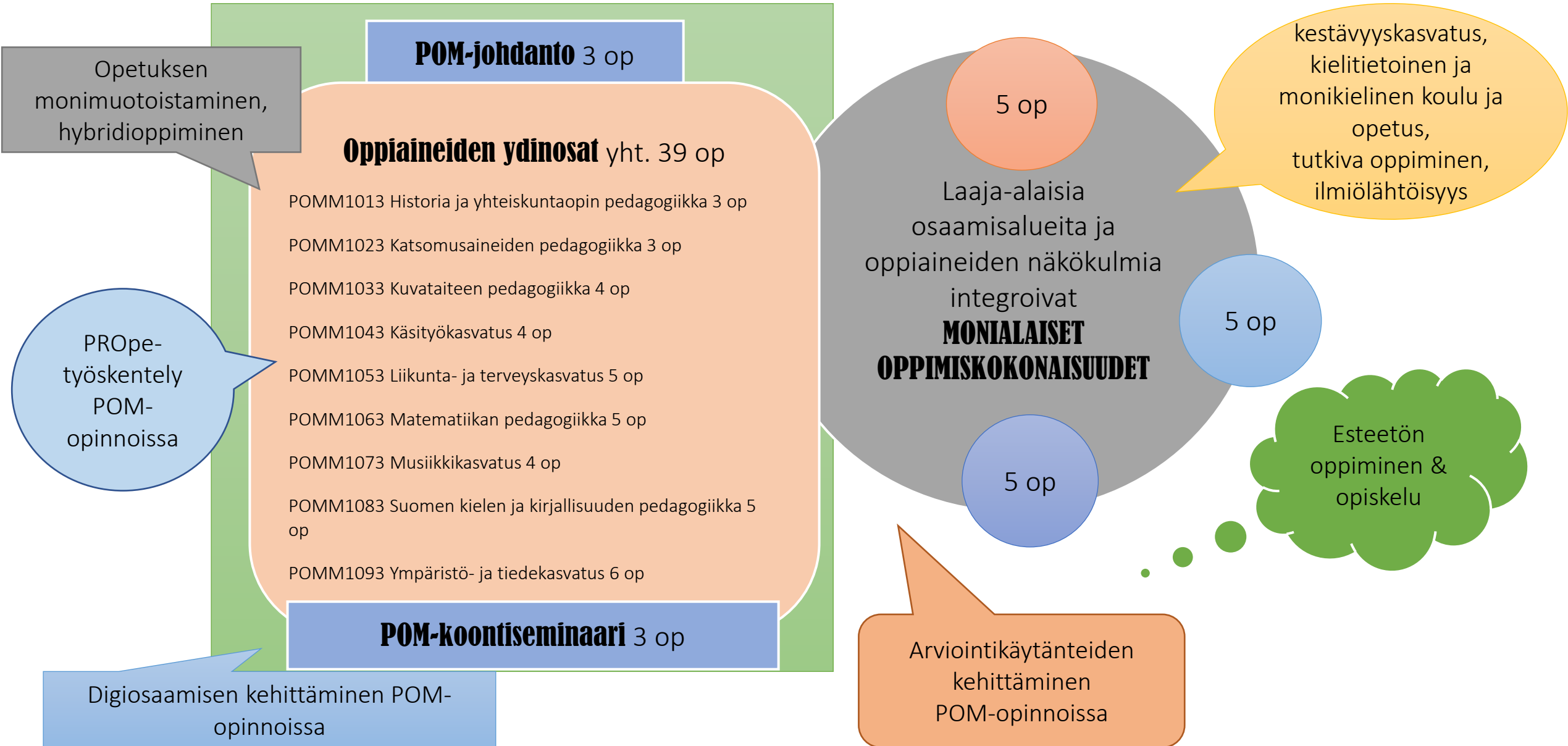
- tuottavat luokanopettajan kelpoisuuden
 - erityisopettajalle, jolla on myös opettajan pedagogiset opinnot (vähint. 60 op) tehtyinä
 - kasvatustieteen maisterille, jolla on myös opettajan pedagogiset opinnot (vähint. 60 op) tehtyinä
 - aineenopettajan kelpoisuuden omaavalle.

POM-opintojen tavoitteet

Opintokokonaisuuden suorittuaan opiskelija

- tiedostaa omat asenteensa ja uskomuksensa eri oppiaineita kohtaan ja kykenee tarkastelemaan niitä kriittisesti
- tunnistaa eri oppiaineiden ja niiden taustalla olevien tiedonalojen merkityksen lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin näkökulmasta
- ymmärtää oppijoiden ja oppijaryhmien moninaisuuden merkityksen oppimisen ohjaamisessa
- tunnistaa oppiaineiden erityisluonteen ja osaa tarkastella sitä yli oppiainerajojen
- osaa eritellä oppiaineiden pedagogista kulttuuria sekä oppiainekirjoon liittyviä ideologisia ja poliittisia sidoksia
- osaa suunnitella opetusta sekä ohjata ja arvioida oppimista eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa luokilla 1–6 sekä esiopetuksessa.

POM-opintojen rakenne nykyisessä opetussuunnitelmassa

POM-johdannon ideana on

- päästä oppiaineiden taakse: miten ne ovat syntyneet ja millaisiin koulutus- ja tutkimuspoliittisiin linjauksiin ne perustuvat
- irrota koulun oppiainejaosta ja tutkia oppiaineita lävistäviä ja yhdistäviä ilmiöitä
- päästä kiinni omiin kokemuksiini eri oppiaineista ja niiden oppimisesta
- aloittaa oman luokanopettajuuden rakentaminen opettajuuden ydinosamisalueiden avulla.

Opintojakson tavoitteet, toiminta ja arviointi, syksy 2024

Opintojakson suoritettuaasi

- tunnistat oppiaineita kohtaan omaksumiasi asenteita ja valmiuksia
- tunnistat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden linjauksia sekä kasvatukseen ja oppiaineisiin liittyviä erilaisia pedagogisia, ideologisia ja poliittisia valintoja
- hahmotat oppiaineiden yhtäläisyyksiä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä ja ilmiölähtöisessä oppimisessä
- tiedostat kokemuksellisuuden sekä erilaisten ympäristöjen merkityksen oppimisessä
- osaat eritellä ajatteluasi sekä vahvuuksiasi ja kehittämistarpeitasi opettajuuden ydinosamisalueiden näkökulmasta.

Toteutustavat syksyllä 2024 (ei koske maistereita):

- Luennot 20 tuntia tallenteina viikoittain
- Luentoihin liittyvä pienryhmäopiskelu 5 x 2 tuntia (vkot 37, 39, 41, 44 ja 46)
- Oppimistehtävät:
 - Tiimitehtävät viikoittain (kun ei ole yhteistä tapaamista)
 - Henkilökohtainen väliarviointivloggaus (vko 42)
 - Kulttuurielämys- ja taidon oppiminen -tehtävät tiimityöskentelynä (vkolle 44)
 - Esi- ja alkuopetuksen havainnointitehtävä (vkolle 45 mennessä)
- PROpe-työskentely tiimissä ja itsenäisesti

Opintojakson arviointi syksyllä 2024:

- *Henkilökohtainen väliarviointivloggaus (vko 42)*
- Opintojakson loppuarviointi
 - Oppimistavoitteiden täyttyminen ja työskentely opintojaksolla: kriteeriperustainen **sanallinen ja numeerinen opiskelijan itsearviointi (reflektiopäiväkirja)**
 - PROpe-työskentely: kriteeriperustainen sanallinen tiimien itsereflektio ja **opearviointi (asteikolla hyväksytty/täydennettävä/hylätty)**

(kertausta)
Peda.netista &
PROpesta
Opeopinnoissasi

Miksi Peda.net opekoulutuksen oppimisympäristönä?

- Peda.net on ilmainen, yliopiston tai muun koulutusjärjestelmän käyttäjätunnuksista riippumaton oppimisympäristö (vaikka toimiikin Koulutuksentutkimuslaitoksen yhteydessä)
 - Peda.net voi olla opiskelijalla käytössä jo ennen opeopintoihin tuloa
 - ympäristö seuraa opiskelijaa työelämään materiaaleineen ja tuotoksineen
 - se on oppimisympäristö, jonka kohtaatte melko varmasti työelämässä
- Peda.net on **ideologialtaan PLE-ympäristö**, missä parhaillaan oppijan autonomia, toimijuus ja vastuu omasta oppimisestaan korostuu ja missä korostetaan formaalin oppimisen rinnalla myös non- ja informaalin oppimisen merkitystä ja sen näkyväksi tekemistä.
- Syksystä 2017 alkaen Peda.net ja OmaTila-palvelu ovat olleet keskeisessä roolissa opettajaopinnoissa oman oppimisen ja opettajaksi kasvun seuraamisessa **PROpe-työskentelyn** merkeissä.

Tunnusten tekeminen Peda.netiin

- Mene osoitteeseen <https://peda.net> ja valitse painike "Luo tili" sivun oikeasta ylä laidasta ja seuraa ohjeita". Saat sieltä pääsylimpin järjestelmään ensimmäistä kirjautumista varten, jonka jälkeen hyväksytyäsi käyttöehdot pääset luomaan oman käyttäjätunnuksen ja salasanan jatkokäyttöä varten. –
 - Voit halutessasi kirjautua toistenkin ulkoisten todennuspalveluiden kautta (vaihtoehdot löydät kirjautumissivun alalaidasta; seuraa annettuja ohjeita)

 [Olen alle 13-vuotias ja haluan uuden käyttäjätunnuksen itselleni](#)

 [Olen 13-vuotias tai vanhempi ja haluan uuden käyttäjätunnuksen itselleni](#)

Rekisteröidy käyttäen ulkoista todennuspalvelua

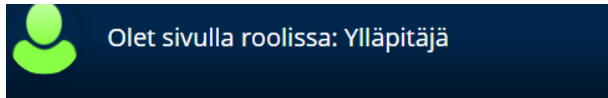
 Office 365	 Google	 Facebook	 Microsoft-tili
 Opinsys	 MPASSid	 JYU Login	 Haka-kirjautuminen

OmanTilan käyttöönotto Peda.netiin

- Rekisteröidyttäsi saat käyttöösi OmanTilasi, joka seuraa sinua halutessasi mihin vaan...
 - OmaTila on oma henkilökohtainen sivusto, oppimisympäristö, muistikirja, päiväkirja, säilömispaikka – mitä ikinä keksiikään
- OmaanTilaasi pääset aina klikkaamalla nimeäsi sivun oikeasta yläkulmasta.

Käyttäjätunnuksesta (ja tunnistamisestasi)

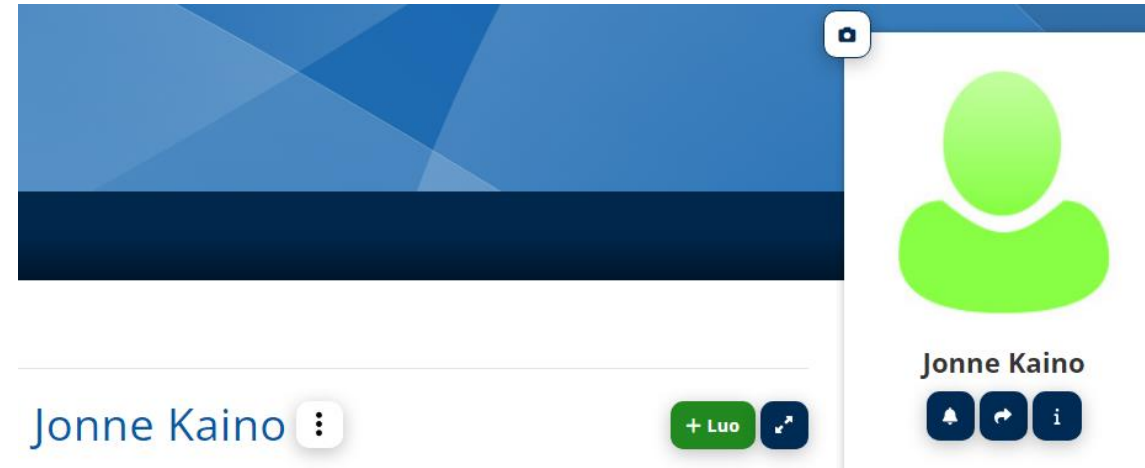
Jonne Kaino

Jonne Kaino	Jon
Omat linkit	
Omat tilaukseni	
Arviointihistoria	
Arvioinnit	
Yhteydet	Om
Viestit	
Omat tiedot ja asetukset	Digiosa kehittäjä opettaja

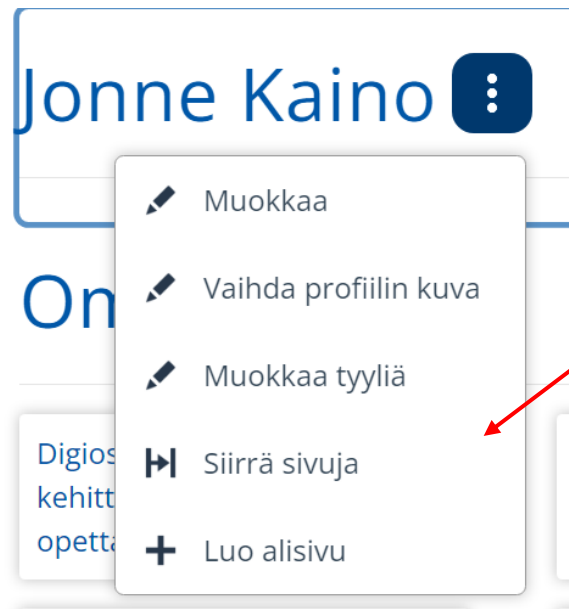
- Yleisin käyttäjätunnus on etunimi.sukunimi
 - ei kannata laittaa mitä tahansa nimeä, sillä tunnus näkyy mm. OmastaTilasta jaettavien tuotosten nimissä eivätkä kollegasi tai kouluttajasi välttämättä löydä sinua halutessaan jakaa sinulle materiaalia tai antaessaan sinulle oikeuksia eri sivustoilla...
- Käy kirjautumisen jälkeen omassa profiilissa kohdassa **Omat tiedot ja asetukset** kirjaamassa pyydetyt tiedot ja vahvista sähköpostiosoitteesi ohjeiden mukaan.

Tunnistamisestasi

- Mene OmaanTilaasi ja keskeltä nimesi vierestä kolmea pistettä ja valitse **Muokkaa**.
 - Kirjoita kenttiin lyhyt kuvaus itsestäsi (auttaa löytämään juuri sinut eikä halpoja kopioita...)
- Lisää myös kuva, sekin auttaa toisia 😊

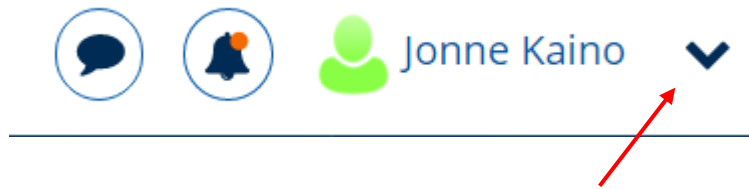
... ja tunnaamisesta

Noiden kolmen pisteen alta tai yläbannerista löydät myös painikkeen Muokkaa tyyliä, josta saat tuunattua OmanTilasi omaksi tilaksesi...

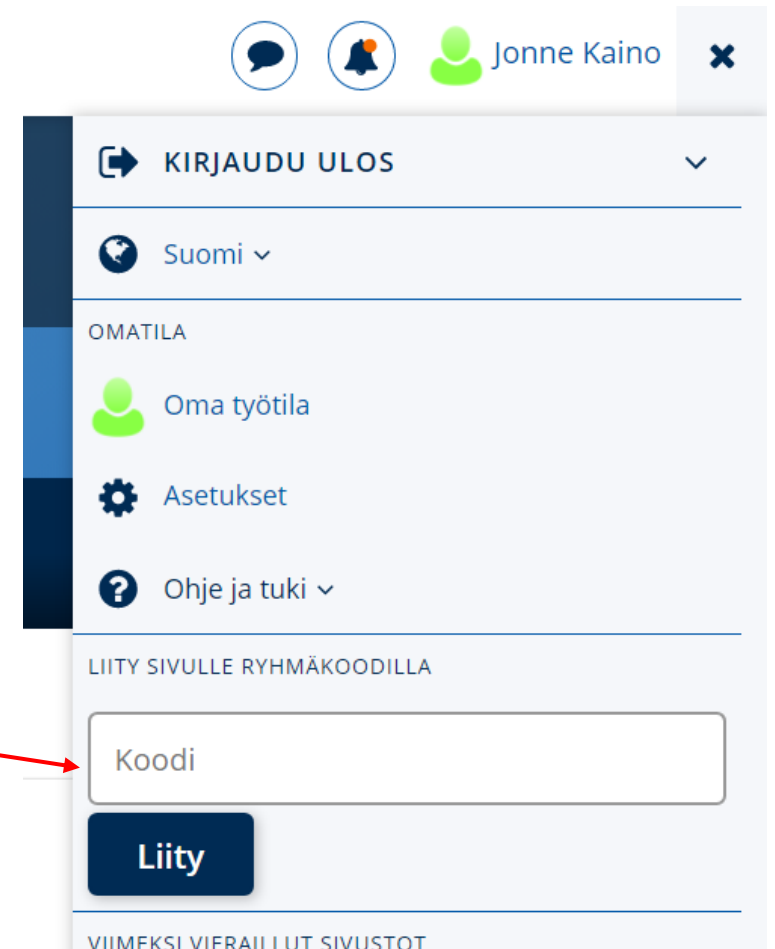
POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin -opintojakson sivuille pääseminen

- Kirjaudu tekemilläsi tunnuksilla Peda.netiin. Klikkaa oikeasta yläkulmasta nimesi vierestä nuolta.

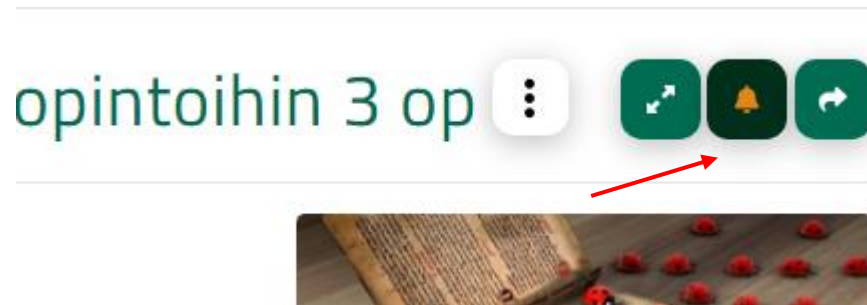
Liitä koodi **7xd9x49c** kohtaan **Liity** sivulle ryhmäkoodilla ja paina **Liity**.

Voit liittyä myös linkillä
<https://peda.net/join/7xd9x49c>

POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin -opintojakson sivun tilaus (1)

- Sivulle päästyäsi paina sivun oikeasta reunasta **Kello-painiketta** (Tilaa) ja valitse avautuvalta ”Tilauksen muokkaus”-sivulta seuraavat kohdat:
 - Näytä kohde omissa linkeissä
 - Tilaa tämä kohde ja kaikki sen sisällä olevat kohteet
 - Näytä tilausten etusivulla
- Paina **Tallenna**-painiketta.

[POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin 3 op](#)

Omat linkit

- Älä näytä kohdetta omissa linkeissä
- Näytä kohde omissa linkeissä

Linkin otsikko:

POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin 3 op (

Ilmoitus uudesta sisällöstä

- Ei tilausta
- Tilaa tämä kohde ja kaikki sen sisällä olevat l

Tilauksen otsikko:

POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin 3 op (

- Näytä tilausten etusivulla

Sinulla ei ole aktiivista sähköpostiosoitetta. Aseta lukemattomista tilauksista.

Tallenna

[Peruuta](#)

POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin -opintojakson sivun tilaus (2)

(kertaus: OmaanTilaasi pääset aina klikkaamalla nimeäsi sivun oikeasta yläkulmasta)

ja nyt OmassaTilassasi pitäisi näkyä POMM1002... **Omat linkit** alla sekä löytyä oikealta nimesi vierestä löytyvän nuolen alta.

Vinkvink: samalla ohjeella voit tilata itsellesi muitakin olennaisia sivuja, kuten PROpe-työskentelyn ohjeet

Jonne Kaino ⋮

Viimeksi vierailut sivustot on myös kätevä käytössä

Omat linkit

- Digiosaamisen kehittäminen opettajaopinnoissa
- POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin 3 op

johanna.kainulainen@jyu.fi

Jonne Kaino

- Oma työtila
- Muistilappu
- Asetukset
- Ohje ja tuki

LIITY SIVULLE RYHMÄKOODILLA

Koodi

Liity

VIIMEKSI VIERAILLUT SIVUSTOT

- POMM1002 Johdatus monialaisiin opintoihin 3 op

OMAT LINKIT

- Digiosaamisen kehittäminen opettajaopinnoissa
- POMM1002 Johdanto monialaisiin opintoihin 3 op

**Henkilökohtainen oppimisympäristö
(*PLE, personal learning environment*)**

&

**PROpe-työskentely
opettajaopinnoissa**

PLE = personal learning environment

- henkilökohtainen **oppimisen ympäristö**, joka yhdistää teknologian, pedagogiikan, oppimisen ja ihmiset tukien oppijan omistajuutta omaan oppimisprosessiinsa (ks. esim. Juntunen & Laakkonen 2014)
- PLE-ajattelu (tai PLE-konsepti): lähestytään oppimista uudella tavalla; teknologian tukemaa oppijälähtöisyyttä (ks. esim. Harmelen 2006; Attwell 2007)
- vrt. LMS (*learning management system*) (myös VLE- ja DLE-palvelut), jossa opettaja/ohjaaja toimii oppimisen puitteiden luojana ja määrittäjänä, oppija usein enemmänkin objektina.
- koulun kontekstissa PLE:ä kuvataan oppijan aktiiviseksi rooliksi oppimisen ympäristöjensä hallinnoijana, oppimisprosessin suunnittelijana ja omistajana (Laakkonen 2011).
- Oppijan autonomia, toimijuus ja vastuu omasta oppimisestaan nostetaan pedagogiseen keskiöön ja korostetaan formaalin oppimisen rinnalla myös non- ja informaalin oppimisen merkitystä ja sen näkyväksi tekemistä.
- luodaan perustaa elinikäiselle oppimiselle teknologian tukemana

PROpe - opeopiskelijan "kasvunkansio"

- PROpe ("pro+opettaja") on opiskelijan henkilökohtainen kasvunkansio, tai pikemminkin PLE (*personal learning environment*), jossa opiskelija pohtii omaa kasvatustietämystään/opettajan asiantuntijuuttaan ja sen kehittymistä
 - tehdään oppimisesta näkyvää, jolloin tullaan tietoiseksi myös omasta kehittymisestä -> tukee opekoulutuksessa myös arviointia ja arviointiosaamisen kehittymistä oppijan ollessa itse aktiivinen toimija
 - tuetaan identiteetin rakentumista, henkilökohtaisten resurssien löytämistä
- Peda.netin OmastaTilasta rakennetaan oppimista ja opettajana kasvua tukeva työkalu, ks. [PROpe-työskentelyn ohjesivusto](#)
 - Työstetään erityisesti POM-johdannossa ja koontiseminaarissa sekä opetusharjoituksissa
 - sis. Minä kieli- ja viestintäasiantuntijana -sivuston
- Huom. pureutuu erkkalaisilla ja LiMuilla sekä aiko-Lumoilla ja aiko-KiMoilla nimenomaan oman luokanopettajuuden kehittymiseen ja tarkasteluun

Mitä PROpessa yleensä tehdään?!

- PROpe-sivustolla pohditaan omaa luokanopettajan ja kasvatustieteen asiantuntijuutta ja sen kehittymistä eri osa-alueilla työstämällä erityisesti opettajuuden [ydinosaamisalueita](#), oppimiskokonaisuuksien/ilmiöiden/oppiaineiden ydinkysymyksiä sekä havaintoja ja kokemuksia opettajan/kasvattajan työstä ja ohjaamisesta.
- esitellään näytteitä omalta open taipaleelta
- esitellään mitä ikinä halutaan, koska PLE ;)
- PROpe, kuten oppijan PLE ylipäättään,
 - voi rakentua omaehtoisesta ja vapaasta bloggaamisesta tai vloggaamisesta
 - olla itseohjautuvaa erilaisten resurssien yhdistelyä opinnoissa ja vapaa-ajalla.
 - voi myös olla rajoitetumpaa, jolloin opinnoissa määritellään tavat käyttää henkilökohtaisia oppimisen resursseja eri tilanteissa.
 - voi olla täysin itsenäistä opiskelua ja reflektointia tai vertaisryhmäoppimista etänä
- ks. PLE oppimisessa esim. Anderson 2006; Attwell 2007; Harmelen 2006; Koskela 2018; Laakkonen 2011; Loureiro, Messias & Barbas 2013

POM-johdannossa

Aloitetaan oman PROpe-sivustojen tekeminen yksin ja yhdessä

- luomalla omalle PROpe-työskentelylle oma sivu ja työstämällä tiimin sivustoa (löytyvät pienryhmien sivuilta)
- tutustumalla OKL:n opetussuunnitelman [seitsemään keskeiseen ydinosaamisalueeseen](#) ja työstetään niitä luentoja, pienryhmätapaamisia, tiimityöskentelyä ja kirjallisuutta hyväksi käyttäen, tiimissä ja itsenäisesti:
 - tavoitteena kartoittaa lähtökohtia osaamisalueiden kehittämiseksi - tehdään itsearviointia ja reflektoidaan

POM-johdannon PROpe-työskentely tiimeissä

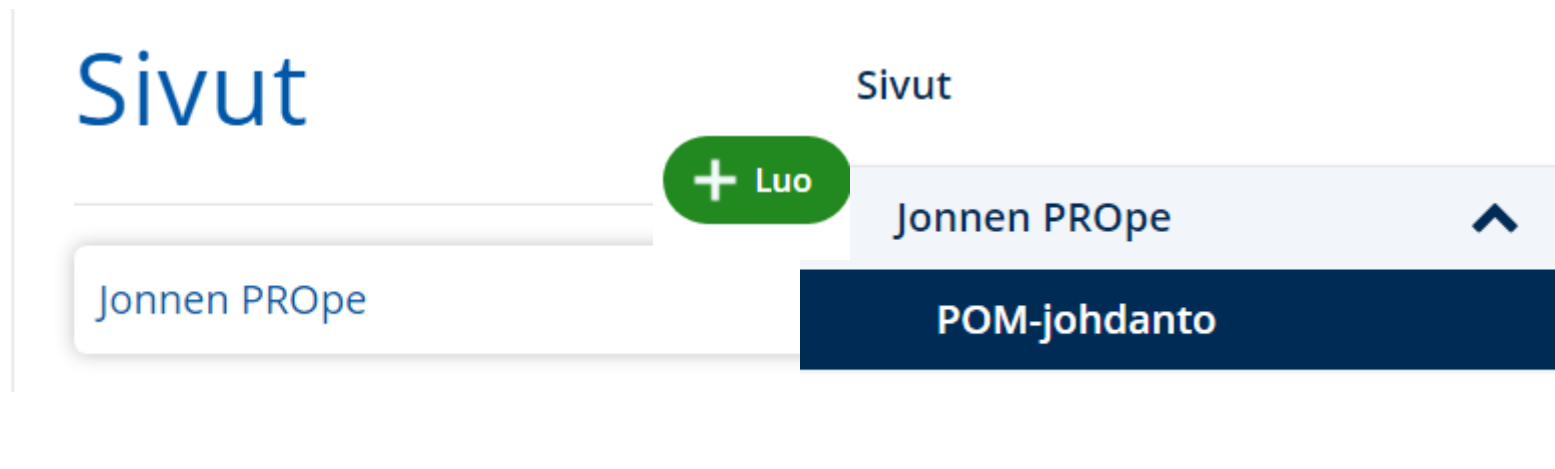
- Johdannossa aloitetaan/jatketaan PROpe-sivuston tekemistä työstämällä tiimeissä OKL:n opetussuunnitelman [seitsemää keskeistä ydinosaamisaluetta](#) opintojakson luentoja, tiimitehtäviä, pienryhmätapaamisia ja kirjallisuutta hyväksi käyttäen: tavoitteena on muodostaa tiimin yhteistä ymmärrystä ydinosaamisalueista ja pohtia vahvuuksia ja kehittymistarpeita.
- Tiimeissä opiskellaan ydinosaamisalueiden sisältöjä ja tuotetaan niistä jokaisesta omaan tiimi-PROpeen "raportointi"/koonti tms. lähteineen
 - jokainen tiimi saa oman sivuston työtilakseen tiimi-PROpeaan varten
 - ydinosaamisaluekoonti voi olla bloggaus, vloggaus, video, Canva, infograafi, Prezi, ThingLink, pp-esitys, Sway-esitys tms.
 - ydinosaamisaluevlogit tai -podcastit max kesto 15 min; huom. vlogit palautetaan Youtube-linkkinä.
- Käyttäkää tuottamisessa ajattelunne tukena vähintään yhtä lähdettä/osaamisalue (teoreettisten lähteiden lisäksi voit hyödyntää esim. uutisia, kolumneja, ajankohtaiskeskusteluja kasvatuksesta ja koulutuksesta jne.), lähteitä löydätte ydinosaamisalueittain PROpen yleisohjeista [LINKKI](#)
- Huom. älkää käyttäkö palautuskansio-työkalua, sillä sen sisältöä pääsee lukemaan vain sivuston ylläpitäjät.

POM-johdannon henkilökohtainen PROpe ja reflektiopäiväkirja

- Johdannosta tehdään PROpeen myös oma alisivunsa, johon kootaan päiväkirjaa/muistiinpanoja tms. omia merkintöjä opintojakson luentoja, pienryhmätapaamisia, tiimityöskentelyä ja kirjallisuutta hyödyntäen lopullista reflektiopäiväkirjaa varten sekä palautetaan väliarviointivlogi viikolla 42.
 - Muistiinpanoja hyödynnetään myös tiimien työskentelyssä!
- Opintojakson päättyessä omaan PROpeen kopioidaan opintojaksolla koottu tiimi-PROpe.

Reflektiopäiväkirja (opintojakson sanallinen ja numeerinen itsearviointi opintojakson päättyessä)

- Reflektiopäiväkirjaan (n. 2 s.) kuvataan ja arvioidaan omaa oppimista tiimityöskentelyssä ja henkilökohtaisessa työskentelyssä opintojakson arviointikriteerejä hyväksi käyttäen sanallisesti ja numeerisesti. Reflektiopäiväkirja on synteesi tekemistäsi muistiinpanoista ja pohdinnoista, ei niiden toistoa tai toiminnan kuvausta.

Käyttöoikeuksien jakaminen

- Voit Omasta Tilastasi tai muilta ylläpitämiltäsi sivuilta jakaa käyttöoikeuksia muille käyttäjille:
 - valitse sivun otsikon vierestä kolmen pisteen painike ja sieltä **Käyttöoikeudet**. Valitse oikeuksien taso tarpeen mukaan
 - **Lukija** voi lukea
 - **Osallistuja** voi osallistua sivun toimintoihin (kommentoida, keskustella keskustelualueella, laatia kanssasi ryhmämuistiota, palauttaa palautuskansioihin jne.)
 - **Ylläpitäjällä** on mahdollisuus tehdä kaikkea...

Käyttöoikeudet

Sama kuin [Jonne Kaino](#) ja salli lisäksi valitut henkilöt

Käyttöoikeudet on määriteltä erikseen tälle sivulle

Tallenna muutokset

Lukijat: 2 käyttäjää

Aseta lukijan salasana + Lisää käyttäjiä × Poista käyttäjiä + Luo uusi

[Johanna Kainulainen](#)
@JohannaKai

[Emma Kostainen](#)
@emma.kostainen

Osallistujat: Ei käyttäjiä

Luo ryhmäkoodi ⚙ Sivulle liittymisen asetukset + Lisää käyttäjiä

(ei käyttäjiä)

Ylläpitäjät: Ei käyttäjiä

Käyttöoikeuksien jakaminen esim. PROpeen (2)

- Mene PROpe-sivustollesi ja valitse sivun otsikon vierestä kolmen pisteen painike ja sieltä **Käyttöoikeudet**.
- Valitse + **Lisää käyttäjiä** joko lukijan tai osallistujan kohdalta (osallistujana ope voi kommentoida tuotoksiasi halutessasi) ja kirjoita kohtaan **Etsi käyttäjiä heidän nimillään ja julkisilla profiilitiedoilla** opettajasi nimi ja valitse **Hae**. Valitse open nimi avautuvasta valikosta ja **Tallenna muutokset**.
- Nyt opesi pääsee katsomaan pohdintaasi ja kommentoimaan, mikäli sallit kommentit merkinnöissäsi ja ope on osallistujana sivullasi (**Salli kommentit** valittuna postauksessasi).

Lukijoiden lisääminen

Etsi käyttäjiä heidän nimillään ja julkisilla profiilitiedoilla:

Voit hakea sanan alkuosalla katkaisemalla sanan *-merkillä.

Hae

 Kaikki internet-käyttäjät

 Kaikki kirjautuneet Peda.net-käyttäjät

Lisää valitut henkilöt [Peruuta](#)

Muutamia "pelisääntöjä" lukuoikeuksien jakamiseen

Sivut

Jonnen PROpe	^
POM-opinnot	^
POM-johdanto	

- oikeudet (vähintään lukijan oikeudet) on oltava aina myös ylemmän tason sivuille
 - Jos jaatte PROpestanne alasivuja, on oikeudet oltava PROpen ylimmälle tasolle saakka
 - ylemmän tason oikeudet voi kopioida

Vink. ja huom.

Älä palauta omille sivuillesi tuotoksia palautuskansioihin: näyttää "tyhmälle" ja niitä ei voi jakaa kuin ylläpitäjille

Omien sivujen jakaminen tai muun materiaalin jakaminen Peda.netissä

- Peda.netiin tuotettua materiaalia kannattaa aina linkittää ja jakaa ns. **pysyvän osoitteen** kautta:
 - valitse Jaa-painike, jonka jälkeen sinulle avautuu jakamiseen liittyviä vaihtoehtoja
 - ”pysyvä osoite löytää aina perille”, vaikka sivujen osoitteet tai sivurakenteet ym. muuttuisivat

Jakaminen

[Jonnen PROpe](#)

Pysyvä osoite

<https://peda.net/id/117a4b9c0b3>

Kopioi

Jakaminen muihin palveluihin

 [Share this page to Facebook](#)

 [Share this page in Twitter](#)

QR-koodi

Lähetä linkki

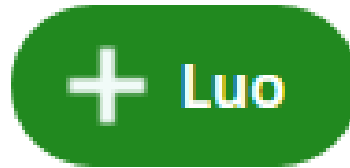
[Lähetä linkki yksityisviestinä](#)

[Lähetä linkki sähköpostilla](#)

Vink. hyödynnä myös
[hyperlinkkejä](#)

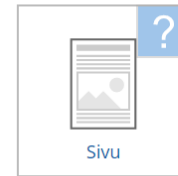
Vinkvink: Oman Tilan muokkaaminen, kokeilu ja testaaminen

- Luo Omaan Tilaasi uusi sivu, jonne kokeilet +Luo -painikkeen takaa löytyviä työkaluja

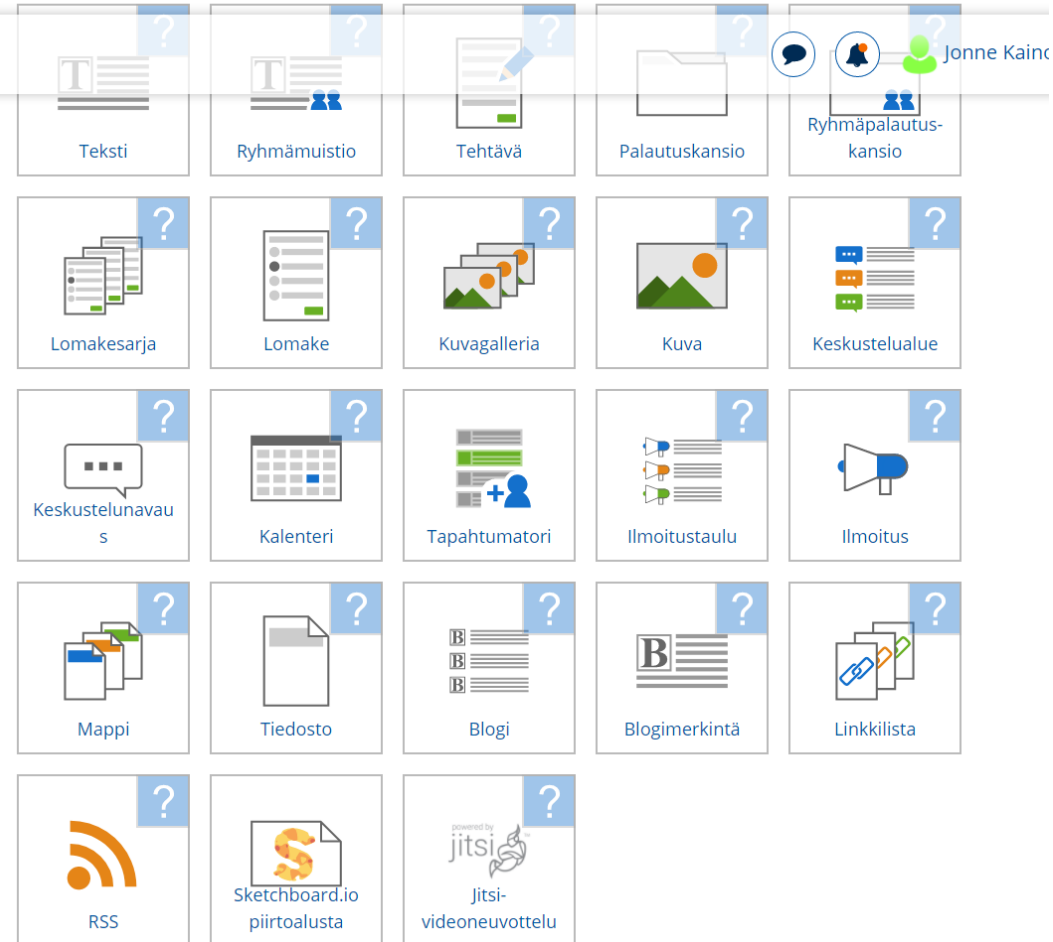

→ TESTAA JA KOKEILE
ROHKEASTI (OmaTila on
turvallinen paikka kokeilla :D)

Sivut

Peda.net-työvälineet

Lähteet

- Anderson, T. 2006. PLE's versus LMS: Are PLEs ready for Prime time? Saatavilla: <https://virtualcanuck.ca/2006/01/09/ples-versus-lms-are-ples-ready-for-prime-time/>
- Attwell, G. 2007. Personal Learning Environments-the future of eLearning?. E-Learning Papers. 2. Saatavilla: https://www.researchgate.net/publication/228350341_Personal_Learning_Environments-the_future_of_eLearning
- Harmelen, M. 2006. Personal Learning Environments.. Proceedings - Sixth International Conference on Advanced Learning Technologies, ICALT 2006. 2006. 815-816. 10.1109/ICALT.2006.1652565. Saatavilla: <https://pdfs.semanticscholar.org/3a80/0f41a3431cd05b37e882c34dc434aa27bbf3.pdf>
- Juntunen, M. & Laakkonen, I. 2014. PLE – tapa oppia. Teoksessa P. Häkkinen & J. Viteli (toim.) Pilvilinnoja ja palomureja - tulevaisuuden oppimisen ja työnteon tilat. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos, 59–86. Saatavilla: <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2014/D109.pdf>
- Koskela, M. E. 2018. Peda.net: A learning portal for lifetime. On the Horizon, 26(1), pp. 9-16. doi:10.1108/OTH-01-2018-0002. Saatavilla: <https://www-emerald-com.ezproxy.jyu.fi/insight/content/doi/10.1108/OTH-01-2018-0002/full/pdf?title=pedanet-a-learning-portal-for-lifetime>
- Laakkonen, I. 2011. Uusia oppimisen ympäristöjä rakentamassa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 2(6). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2011/uusia-oppimisen-ymparistoja-rakentamassa>